

SÆRUDGAVE

Søllerødbogen 2010

Søllerødbogen 2010

udgivet af

**Historisk-topografisk Selskab for
Søllerødegne**

i samarbejde med Rudersdal Museer

Artiklen

”Skodsborgs første etagehuse” af Ole Rafn
er venligst stillet til rådighed af

Historisk-topografisk Selskab for Søllerødegne.

Selskabets formål er at bevare og vække interesse for
kommunens kulturelle værdier.

Se mere på hjemmesiden

www.histtop.dk

hvor der også er mulighed for at melde sig
ind i Selskabet,

Telefon til Sekretariatet,
Rudersdal Museer 46 11 56 52

Søllerødbogen 2010 er sat med Janson Text.
Papiret er MultiArt Silk 115g
Tekstbehandlet af redaktionen
Opsætning udført af Peter R. Lassen - Idon Tryk i samarbejde med
Niels Peter Stilling.
Trykt hos Idon Tryk A/S.
Oplag: 1.500 eksemplarer.

Redaktion:
Niels Peter Stilling
Under medvirken af Jens Johansen, Morten Trommer og Nicolas Schunck

Omslag:
Maleri af Sigvard Hansen (1859-1938) med motiv fra Søllerødvej af Olufshøj.

ISBN: 978-87-87113-87-8
ISSN: 0085-6339

Manuskripter, der ønskes optaget i årbogen, eller som kunne indgå i Selskabets
øvrige publikationsvirksomhed, bedes sendt til Selskabets Sekretariat ved
redaktøren, museumsinspektør Niels Peter Stilling, Rudersdal Museer,
Mothsgården, Søllerødvej 25, 2840 Holte. telefon 45 80 20 46.
E-mail nps@rudersdal.dk

Eftertryk er ikke tilladt. Tilladelse indhentes gennem redaktionen.

Skodsborgs første etagehuse

Solgården på hjørnet af Strandvejen og Skodsborgvej

af Ole Rafn

Forfatteren er søn af arkitekten Aage Rafn (1890-1953), som i Weilbachs Kunstnerleksikon omtales som "en af sin generations største talenter". Især kendes Gudhjem-banens stationer fra 1916, som han efter en arkitektkonkurrence opførte sammen Kay Fisker, og Politigården i København 1918-24, hvor han indtog en ledende plads i en gruppe på seks arkitekter. Mindre kendt er det, at han i 1934 var arkitekt for bebyggelsen "Solgården" i Skodsborg. Det er historien bag dette byggeri, der fortælles i denne artikel.

Ole Rafn (f. 1928), der udover at være arkitekt også er amatørarkæolog, har i Søllerødbogen tidligere skrevet om "En "attesten" ved Attemosegård" (2001) og "Min Farmors Hus" i Skodsborg (2007).

Politigårdens tegnestue i begyndelsen af 1920'erne. Aage Rafn sidder ved vinduet længst tilbage i lokalet ved mindevæggen for Københavns politimestre, hvor Ole Rømer var den første. Postvæsnets fandt Aage Rafn på stedet med vedstående adresse. (Privatfoto)

Fra 1860'erne til 1940'erne havde familien Rafn sine sommerresiden-
ser i villaerne "Højlunde" og "Sølunde" i Skodsborg. Sidstnævnte hus
eksisterer endnu som Skodsborg Strandvej nr. 200.¹ Ud over at være
sommergæster ved Skodsborgkysten satte familiens tilstedeværelse
sig varige spor i området, idet Aage Rafn (1890-1953) blev arkitekt for
Skodsborgkystens første moderne etagehusbyggeri.

Arkitekten Aage Rafn (1890-
1953) fotograferet i septem-
ber 1943. Billedet er optaget
i villahaven på Skovvangen
18 i Ordrup. Villaen tilhørte
højesteretssagfører Th.
Thorsteinsson og var tegnet
af Aage Rafn. (Privatfoto)

Professor Hack Kampmann (1856-1920) fik i 1918 opgaven at pro-
jektere en ny politibygning i København. Til projektet ansatte han
række af sine arkitektstuderende fra Kunstakademiet til at tegne på op-
gaven, heriblandt Aage Rafn, der kort efter i februar 1919 afsluttede
sine studier på Akademiet med afgangsupgaven "*En Herregaard*". Den
unge Rafn gik med ildhu til politigårdsopgaven med planløsninger, fa-
cadeudformning og materialevalg.² Efter Hack Kampmanns død i 1920
blev Aage Rafn udnævnt til kunstnerisk leder for opførelsen af Politi-
gården, som opførtes i et samarbejde med Hack Kampmanns sønner
Hans Jørgen og Christian Kampmann og stod færdig i 1924.³ På samme
tid modtog han i 1921 Akademiets sjældent uddelte store guldmedalje
for et krematorieprojekt.⁴ Både Politigården og Guldmedaljeprojektet
havde nyklassiske arkitekturtræk, og derfor måtte Aage Rafn resten af
livet døje med at blive sat i bås som nyklassicist.⁵ Først og fremmest
var hans projekter dog et opgør med historicismen, d.v.s. den stilforvir-
ring der beherskede arkitekturen i 1800-tallets anden halvdel og den
første decade i det ny århundrede. Aage Rafn søgte at skabe ren og klar
arkitektur med "Bedre Byggeskik" som udgangspunkt. Han mente, at

Politigården

enhver byggeopgave først skulle analyseres til bunds og programmeres derfra både i planløsninger og udtryk i øvrigt. Aage Rafns egen villa fra 1936 på Krathusvej nr. 7 i Ordrup viser, hvor frit han arbejdede arkitektonisk,⁶ men også hans byggerier i Skodsborg er tydeligt præget af denne holdning.

Villa "Solbakken",
Skodsborg Strand-
vej 161. Grosserer
Robert Drucker
(1853-1932)
ejede Solbakken fra
1899 til sin død.
Fotografiet af det
fornemme havean-
læg og den noget
stilforvirrede villa
er optaget omkring
år 1900. (Historisk
Arkiv for Ruders-
dal Kommune =
HA)

SOLBAKKEN

I 1933-34 lod boet efter grosserer Holger Drucker hans store ejendom "Solbakken" udstykke. Ejendommen bestod af en grund, som strakte sig fra Strandvejen langs Skodsborgvej op til Østre Stationsvej (i dag kaldet Skodsborgparken). Øverst på skrænten med adgang fra Stationsvej lå selve Villa "Solbakken". En del af grunden lige syd for villaen blev solgt til enkefru A. E. Behrend. Hun ønskede en moderne villa opført på sin ny erhvervede grund – og det skulle åbenbart gå stærkt. Endnu før skødet var påstemplet, skrev Aage Rafn den 24. juli 1934 til Bygningskommissionen for Søllerød Kommune: "*Herved tillader jeg mig, for Ejeren*

Fru Grosserer Behrend, at ansøge om at måtte lade opføre den på medfølgende Tegninger viste Villa paa en Parcel af Matr.Nr 1 u og 1 al af Agersvile m.m., Vedbæk Sogn, Skodsborg By. Ansøgninger vedr. Afløb m.m. vil blive fremsendt af Ingeniør H.K.Holm og Beregninger af Konstruktioner af Ing. Axel Knudsen. Huset er tænkt muret og med Tegtag. Opførelsen tænkes påbegyndt om ca. 14 Dage. Ærbødigt Aage Rafn”.

Enkefrue
Behrends hus i
Skodsborg

Det gik tydeligvis hurtigt med at opnå byggetilladelse, for kun tre-kvart år senere skrev han igen til myndighederne, og denne gang handlede det om en bygningsattest til den bemærkelsesværdigt hurtigt opførte villa på Skodsborgskrænten: *“Hermed anmoder jeg Bygningsinspektoratet om at lade Bygningen besigtige for Bygningsattest”*. Brevet er dateret den 28. marts 1935. Villaen, der rummer kælder og to etager, eksisterer endnu, og med en senere tilbygning husede den i mange år børnehaven “Konkylie”. Det er værd at bemærke, at alle væsentlige rum er placerede, så der fra dem er udsigt mod øst - mod Øresund.

I forbindelse med udstykningen og byggemodningen på Solbakkens grund gjordes flere løsfund fra oldtiden, og Nationalmuseet besluttede på opfordring fra den lokale amatørarkæolog Alfred Avnholt at udgrave, hvad man formodede, var en gravhøj på Solbakkens gamle villagrund

umiddelbart syd for det sted, hvor fru Behrends villa skulle opføres. Udgravningen foregik i sommeren 1934, og som antaget viste det sig at være en gravhøj fra bronzealderen med endnu ældre stenaldergrave nederst i højen.⁷ Fundet af to velbevarede hellekistegrave med både redskaber og skeletter vakte en del opsigt, og man valgte at lade stenkisterne henligge åbne i den udgravede høj. Det fredede område omkring højen blev sparet for bebyg-

Enkefru Behrends villa fotograferet af Aage Rafn fra syd kort efter afslutningen af byggeriet i 1935. Bagved skimtes taget af villa “Solbakken”, der i netop 1935 blev overtaget af direktør Hans Cohn fra Hattefabrikken. Solbakken blev nedrevet i 1959, fru Behrends villa eksisterer stadig. (Privatfoto)

gelse, og der blev etableret offentlig adgang hertil og opsat en tavle med forklaring om fundet.

SOLGÅRDEN OPFØRES

Aage Rafn må have haft travlt denne sommer i Skodsborg. Samtidig med opførelsen af enkefru Behrends villa engagerede han sig i projekteringen af et par etagehuse neden for bakken på vestsiden af Strandvejen. Boligblokkene på det nordlige hjørne af Skodsborgvej blev betegnet som "beboelseshuse" i byggeansøgningen af 3. marts 1934. De to bygninger med kælder og tre etager er planlagt til at indeholde en række mindre lejligheder samt et antal butikker i stueetagen ud imod Strandvejen.

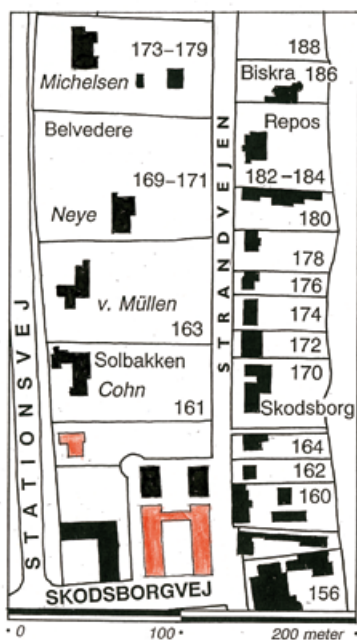
Moderne boliger

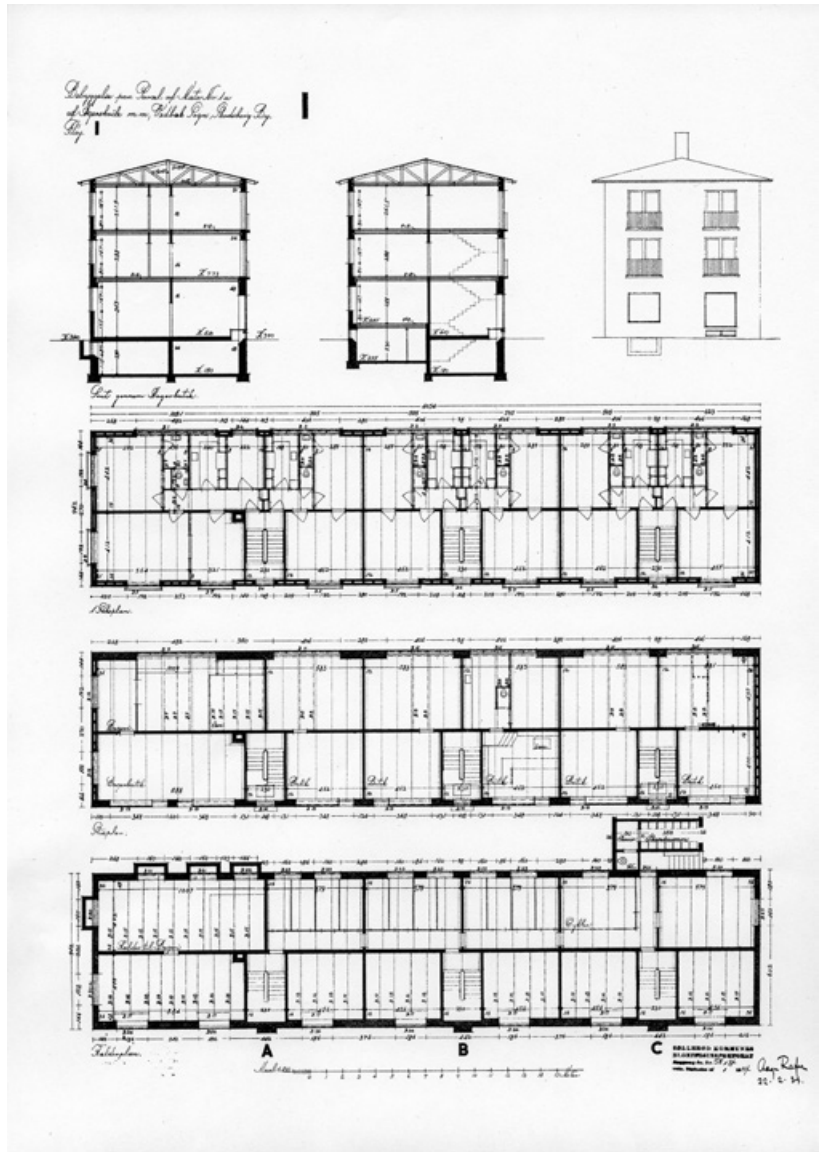
Byggherren var overretssagfører Bach-Nielsen, der med et konsortium i ryggen havde købt grunden af grosserer Holger Druckers bo. Det kunne se ud som rent spekulationsbyggeri, men bagved lå der sandsynligvis også et ønske om at indrette mere moderne boliger til ansatte på nabovirksomheden mod syd: Skodsborg Hattefabrik. Aage Rafn var nemlig en god bekendt af fabrikkens underdirektør Bjarne Senn. Familierne Senn og Rafn havde mødt hinanden, da fruene trillede deres førstefødte, Torben og Ole, på ture i barnevogn langs Strandvejen.

Udvidelser og omorganisationer i 1933 på Hattefabrikken havde netop medført, at familien Senn måtte flytte fra deres lejlighed i direktørboligen.⁸ Man bemærker også, at Hattefabrikkens direktør, Hans Cohn i 1935 flyttede ind i selve Villa "Solbakken", som familien ejede frem til nedrivningen i 1959.⁹

Aage Rafns byggeansøgning vedrørende beboelseshusene er stilet til Bygningskommissionen for Søllerød. Den fylder en hel folioside og er således mere udførlig end den om fru Behrends villa. Den er skrevet med henvisning til diverse paragraffer, som refererer til kommunens bygningsreglement: "Ad § 4. Arbejdet

Situationsplan over Skodsborg Strandvej omkring 1935. Med rødt er fremhævet Aage Rafns byggerier: Enkefru Behrends villa ved Stationsvej og den sydøstlige del af Solgården. (Kort tegnet af Jens Johansen, Rudersdal Museer)

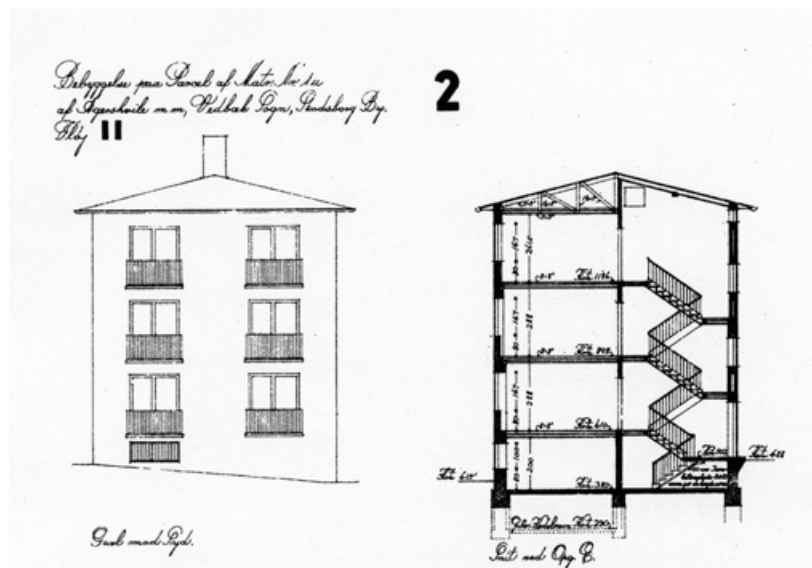
Solgården, etageplan blok 1, 1934. Første salsplan af boligfløjen mod Strandvejen med 5 toværelseslejligheder og den sydligste lejlighed med tre værelser. Stueetagen blev indrettet med butikker, hvor det store bageri lå under treværelseslejligheden ved sydgavlen. (Tegning fra Kommunens Byplanafdeling. HA)

ønskes paabegyndt snarest. Ad § 5. Særlig Ansøgning om Indretning af Bageri m.m. vil blive indsendt, saa snart Bestemmelse om Udleje til Bageri m.m. er taget af Ejeren. Ad § 13. Husene er tænkt udført af Grundmur i de paa Tegningerne viste Dimensioner. Tage belægges med Icopal [tagpap]. Tagudbæng ca 50 cm. Ad § 16. Murene er i øverste etage hul Mur med Staaltraadsbindere, i næste hul Mur med faste Bindere derefter 2 Sten. Ad § 26. Der ønskes Dispensation til at nøjes med 1 Trappe med 2 Lejligheder paa hver Etage." Ansøgningen afsluttes med to meddelelser: "Afløbsplan med Ansøgning vil blive fremsendt af Ing. H.K.Holm. Jernbjælkeberregninger af Ing. Ax. M. Knudsen og S.L. Sørensen".

De udførlige tegninger, der er vedlagt ansøgningen, viser netop to lejligheder på hver etage udfor en trappe. Af tegningerne fremgår endvidere, at lejlighedsskel opmures med en halv stens tykkelse og etageadskillelserne vises med 8 tommers bjælker og indskud. Selv med et godt lerlag på indskuddet betød det en temmelig dårlig lydisolering; men sådanne forhold var almindelig standard i byggerier i hele første del af 1900-tallet.

Situationsplaner

Situationsplanen viser de to boligblokkes placering. De to parallel liggende boligblokke ligger på Strandvejens landside, vestsiden. Blok 1 ligger langs med Strandvejen. Blok 2, der har samme længde som Blok 1, ligger bagved, 18 meter mod vest. Imellem de to boligblokke er der i den nordlige ende anbragt en lav garagebygning med plads til fire auto-

Solgårdens blok 2, 1934. Gavlfacade mod syd og snit gennem opgangen, dengang adressen var Solgårdsvvej nr. 4.(HA)

Vejviseren for Søllerød Kommune 1936. På s. 115 i "Husregistret for Vedbæk Sogn" opremses beboerne i Solgården på adressen Skodsborgvej 153-157 og Solgårdsvej nr. 2-6. (Rudersdal Museer)

A V Jensen Hattearb	H M Nielsen Insp
L Iversen Hattearb	N C Nielsen fhv Portor
A G Stenlund Syerske	H Jørgensen Cigarhldr
L E Olsen Hattearb	G Krondrup Malerinde
V Olsen Tomrer	P N Højlund Metalarb
A A Olsen Lagerchef	A Köhl Damefrisörinde
C B Borngräber Hattearb	B G Rasmussen Lærer
F A Jensen Hattearb	L Ottosen Enkefru
E Jensen Elektriker	A Wiik Massor
S Christensen Enkefru	M Vaupell Frk
I Christensen Ekspeditrice	E Vaupell Frk
E Andersen Fyrbøder	E F Hansen Vognmand
W F John Hattearb	Solgaardsvvej
A G John Syerske	2 C G Jensen Fuldm
N G Nielsen Hattearbske	H C Petersen
O J Borngräber Hattearb	I M Møller Ass Frue
H Larsen Enkefru	I A Jensen Enkefrue
C R Nielsen Hattearb	A E Sonne Frue
J F Svendsen Slibem	E Harding Badem
V R Stegemüller Hattemester	H Holm Snedkerm
R Stegemüller Ekspeditrice	V Lund fhv Sygeplejerske
F F Stegemüller Hattearb	4 A Plaate Revisor
E J Larsen Hattearb	C M Christensen Telefonistinde
G M Pedersen Hattearb	B Albertsen Kontorchef
J P Larsen Hattearb	O R Secher Frue
H P Andersen Hattearb	E Schmidt Juncker Gross
G K Andersen Hattearb	6 E Todt Prokurist
M N Jensen Frue	L Hansen Hattearb
H Stenlund Hattearb	J Madsen Konstruktor
J M Rasmussen Hattemagerske	H J Madsen Styrmand
A Dementri Hattemagerske	E Hallsten Lærerinde
R Christensen Hattearb	S Thomsen Prokurist
J Axelsen Hattearb	159 (1 hæ 70000 *A Behrend Enkef
R Jørgensen Enkefru	161 (1 al hu 85000) H P Cohn Dir
V Jørgensen Hattearb	E Cohn cand mag Frk
A R Jørgensen Hattearb	163 (1 am 100000) K v Müllen Pianist
K F Jørgensen Hattearb	B v Müllen Tegner
J P O Jensen Ekspedient	169-171 (1 ad an 110000) M B Richter
N G Hessel Maskinm	Fabrikant
M Hessel Enkefru	175 (1 b mfl 125000) E Michelsen
P Nielsen Arbm	Enkefru
F Andersen Chauffør	*P U Michelsen Kaptajn kgl Hof-
C O Larsen Ekspedient	juveler
K C Johansen Enkefru	181 S Olsson Gartner
Skodsborgvej	185 (1 g mfl 190000) V Lemvigh-Mül-
153-157 (1 u mfl 170000) »Solgaarden«	ler Enkefru
(A Bach Nielsen ORSagf)	C J Lemvigh-Müller Ass
»Mon désir« Konditori	187 (1 r 28000) C Hansen Dir
C Petersens Skrædderforretning	A H Hansen Frk
Schous Sæbehus	189 (1 e gc 82000) *A Fønnesbech
Eibergs Slagterforretning	Gross
Hj Jørgensens Cigarforretning	191 (1 ci 28000) Dansk Hattefabrik
Sofus Thomsens Trikotageforr	L Meulengracht Kasserer
L Palmer Konditor	E Meulengracht Telefonist
G Palmer Frk	C Makin Hattem
L John Malerm	M Makin Enkefru
E G Moltke Overass	G Heller Forgylder
E Tobiassen Læge	A S Andersen Eksp
N Christiansen Korrespondent	195 (1 ac 55000) (J Bruhn Gross)
H Ræbild Frue	

mobiler. Derved dannes en slags gårdsplads mellem blokkene, der lukkes mod nord af den grundmurede garagebygning og med et åbent rum mod syd ud mod Skodsborgvej. Det er nu næppe de gode lysforhold, der har inspireret til bebyggelsens navn Solgården; snarere hidrører navnet fra, at bebyggelsen er placeret på et grundareal udstykket fra Villa Solbakken.

I hver boligblok findes tre trappeopgange med to lejligheder pr etage symmetrisk placeret omkring trappen. Alle lejligheder spænder over boligblokkens fulde dybde og har således vinduer og franske altaner både mod øst og vest. I Blok 1 – “Strandvejsblokken” - ligger trapperummene med adgang fra østsiden, mens Blok 2 har adgang fra vestsiden. Stueetagen i Blok 1 er indrettet med forretninger langs Strandvejen. Her er det i byggeansøgningen omtalte bageri tegnet ind i bygningens sydlige ende. Lejlighederne i de tre trappeopgange har alle to værelser, køkken, toilet, bruserum og entre. Dog er de to lejligheder i etagerne over bageriet rummeligere med tre værelser, et kammer, køkken, bad, toilet og entre. I Blok 2 er der lejligheder i alle tre etager. Den midterste trappeopgang har lejligheder, der svarer til de almindelige i Blok 1 blot spejlvendte (køkken mod øst), mens de to andre opgange har lejligheder, der indeholder to værelser, et kammer, køkken, bruserum, toilet og entre. Når der her tales om bruserum er det begrundet med, at rummet kun er 80 cm bredt, så badeværelse er en for generøs betegnelse. Toiletrummet er også småt og uden håndvask. Disse forhold har givet anledning til mange senere ombygninger. Lejlighedsantallet kan opsummeres til 16 af den mindste type, 12 af den mellemste og 2 af den største. Når man går nærmere ind i planerne, opdager man, at det har været noget af et puslespil at få de to boligblokke lige lange og at få placeret vinduerne harmonisk til trods for de indbyggede asymmetrier.

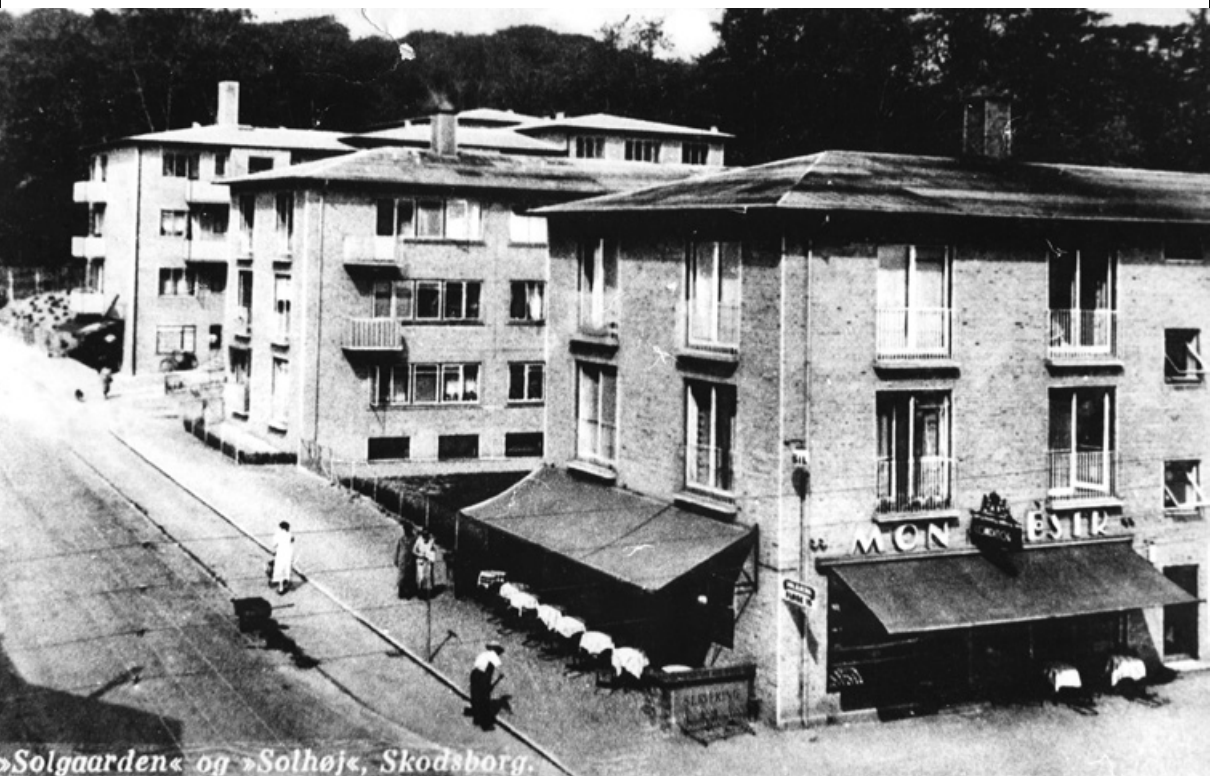
Lejlighederne er udstyrede med smukke bræddegulve, pudsede vægge og lofter med enkle gipsgesimser og rosetter. Alt træværk, sokler, døre og indfatninger er malet. Udstyr i køkkener og baderum var sikkert af almindelig god standard ved opførelsen i 1934, men er her i 2009 så ændret, at en beskrivelse af det oprindelige udstyr ikke er mulig. En pudsighed er, at radiatorerne står ved hovedskillerummet - en reminiscens fra den tid, hvor man opvarmede ejendomme med koksovne tilsluttet skorstene inde i bygningerne. Her er det så en fordel, at de franske altandøre kan slås helt op uden at komme i karambolage med radiatorer. Det må i øvrigt konstateres, at byggeriet ikke er planlagt med hensyntagen til Øresundsudsigtsmuligheder; men at dette første større etagebyggeri i Skodsborg var en succes, kan konstateres ud fra, at

Solgården set fra sydøst, fotograferet fra Hotel Øresund. I forgrunden Aage Rafns to boligblokke, bagved skimtes vinkelbyggeriet opført af arkitekten Frederik Wagner i 1937. Det blev kaldt "Solhøj" for at adskille det fra Rafns byggeri, men det var stort set også det eneste, der adskilte det, og i dag kaldes hele byggeriet for Solgården. Foto fra omkring 1940. (HA)

endnu et byggeprojekt på grunden, Solgården II, blev opført allerede i 1936-37, men det er en anden historie.¹⁰

Den første vejviser, der registrerer det nye byggeri ved Strandvejen, udkom i 1936. men det var i hvert fald ikke kun ansatte på Hattefabrikken, som fik glæde af de moderne faciliteter i Solgården. I Blok 1 på adresserne Skodsborg Strandvej 153-157 finder man tre frøkener, to fruer, foruden en malermester, en overassistent, en læge, en korrespondent, en portør, en inspektør, en malerinde, en damefrisørinde, en metalarbejder, en lærer, en massør og en vognmand. Billedet er ikke meget anderledes i Blok 2 på adressen Solgaardsvej 2-6, men her finder man dog hattearbejder L. Hansen i nr. 6. De enlige kvinder er også i overtal i denne blok med ikke mindre end fire enkefruer eller frøkener. Man kan selvfølgelig gætte på, at nogle af disse kvinder arbejdede på Hattefabrikken, og det gjaldt måske også fuldmægtig Jensen i nr. 2, kontorchef Albertsen i nr. 4 og prokurist E. Tødt i nr. 6.

Oversigten i vejviseren fortæller om de første forretninger ud mod

»Solgaarden« og »Solhøj«, Skodsborg.

Skodsborg Strandvej set mod syd omkring 1970. T.h. Solgårdens facader med forretninger i stueetagen. Bagved - ved Skodsborgvejs udmundning i Strandvejen - ses gavlen af den store fabriksbygning, der var opført som klædefabrik i midten af 1800-tallet og fra 1913 til lukningen i 1970 fungerede som hattefabrik. På den modsatte side af vejen ses den endnu fungerende Brugs i den bygning, der var opført til formålet i 1910. Sadelta-gene bagved til Hotel Øresund opført 1875-76. Husene på vandsiden fjernest tilhørte Skodsborg Sanatorium og blev nedrevet i midten af 1990'erne. (Foto fra Søllerød Tidende. HA)

Strandvejen i nr. 153-157. Det fremgår, at der i 1936 lå seks forretninger i Solgårdens Blok 1. På Strandvejen nr. 153 lå Leo Palners konditori "Mon désir", som altså er det ovenfor omtalte bageri i byggesagen. Palner boede selv i bygningskomplekset. Dernæst skræddermester Carl Petersens forretning. Ved siden af i nr. 155 fandt man "Schous Sæbehus" og Th. Eibergs slagterforretning, og endelig på det sidste nr. 157 var H. J. Jørgensens cigarforretning og trikotagehandler Sophus Thomsen.¹¹ I 1940 var der kommet en række nye forretninger til i A/S "Solgaarden": Herman's Magasin, der var en herre-ekviperingsforretning, "Skodsborg Kiosk" og Solgårdens grønhandel.¹² Ruth Andersen beskriver i sine

Solgårdens to boligblokke fotograferet fra syd, fra Hattefabrikens tomt. Th. ses dele af Hotel Øresunds facade mod Strandvejen. Fotografiet må være optaget kort efter nedrivningen af Hattefabrikken i 1980. I dag breder boligkomplekset Skodsborg Strandhave sig på Hattefabrikens grund. (HA)

erindringer fra det gamle Skodsborg de mange nye indkøbsmuligheder, der kom med Solgården og taler om "*kommunikationscentret i Skodsborg*" med Skodsborg Biograf, der lå på grunden ned mod Øresund lige overfor Solgården, og de tre store bygningskomplekser ved Skodsborgvejs udmunding i Strandvejen: Hattefabrikken, Hotel Øresund og Solgården. Tilsammen dannede de en central bymæssig bebyggelse i det ellers så villaprægede område.¹³

I årene der fulgte sprængtes alle de historiske rammer ved Skodsborgkysten. Allerede i 1937 stod arkitekterne Wittmaack og Hvalsøes store funkisbebyggelse, Høje Skodsborg, færdig med 96 lejligheder, og i 1959 og det følgende årti fulgte Skodsborgarkitekten Jean Fehmerlings voldsomme byggeprojekt Skodsborgparken med over 250 lejligheder.¹⁴ Et gammel villa- og sommerhusområde var blevet til en "højhusby". På et grundejerforeningsmøde på Sanatoriet i 1935 havde formanden for Kommunalforeningen i Skodsborg, Poul Michelsen, ganske forgæves protesteret vildt og inderligt mod "*skyskrabere*" i Skodsborg.¹⁵ Ironisk nok blev Michelsens egen villa på Skodsborgskrænten nedrevet i 1950'erne til fordel for netop Skodsborgparken. Heller ikke den navnkundige hattefabrik overlevede de ny tiders fremmarch. I 1960'erne holdt mænd op med at gå med hat, og i 1970 lukkede hattefabrikken. 10 år senere måtte

*Fra Solgården
til Skodsborg
Strandhave*

det industrihistorisk interessante byggeri på hjørnet af Skodsborgvej vige pladsen for det store firfløjede etagebyggeriet "Skodsborg Strandhave" opført af arkitekterne Friis og Moltke.¹⁶ På mindre end 50 år var Skodsborg blevet forandret fra en sommerhusidyl ved Sundet til en tæt bebygget forstadsbebyggelse. Det hele begyndte med Solgården.

SKODSBORG Skodsborg Strandvej 153, 1.th.

2 SAG: 3435MD

KNT./UDB.	1.495.000/75.000	Tinglyst m ²	51	Byggeår.....	1935
BRT./NT.	10.589/8.912	Stuer/Vær.....	1/1	Placering.....	1. SAL
		Etager.....	0	Altan.....	JA

EJERLEJLIGHED På strandvejen udbydes denne spændende lejl. t/en yderst favorabel pris. Lejl. indeholder entré, stor stue m/franske altandøre og suveræn udsigt over øresund, spisekø., sovevæ. m/vestvendt solrig altan. Der er desuden badevæ. og separat toilet.

Det er lidt pudsigt, at en annonce for salg af en lejlighed i Solgården 2009 reklamerer med sundudsigt. I byggeriets placering var der bestemt ikke taget hensyn til sådant, og det er da også kun fra enkelte af lejlighederne, at man kan skimte havet. (Annonce i Det Grønne Område 16. juni 2009)

NOTER

- 1 Ole Rafn: "Min Farmors Hus". Søllerødbogen 2007, s. 54ff.
- 2 Jf. Vilhelm Wanscher : "ARTES – Monuments et Mémoires", bd. IV, Kbh. 1936. Heri Aage Rafn: "The Police Headquarters in Copenhagen", s. 161-216.
- 3 Hakon Lund og Knud Millech: "Danmarks Bygningskunst", 1963, s. 400.
- 4 Aage Rafn: "Forslag til et Krematorium. Tilkendt Akademiets store Guldmedaille". Arkitekten XXIII, 1921, s. 81-91. Jf. også konkurrenceforslag til "Søndermarks Krematorium" fremhævet af Steen Eiler Rasmussen: "Aage Rafns arkitektur" i Efteraarsudstillingen Charlottenborg, 1954, s. 16.
- 5 Jf. f.eks. kapitlet "Nyklassicisme" i Sys Hartmann og Villads Villadsen: "Danmarks Arkitektur. Byens huse – Byens plan", 1979, s. 161ff.
- 6 Aage Rafn: Eget Hus. Arkitekten 1938, s. 22-26.
- 7 Arkæologen Roar Skovmand, der som ung student deltog i udgravningen har beskrevet hændelsesforløbet i artiklen "Lystslotte, landsteder og kæmpehøje på Skodsborgeggen" Søllerødbogen 1988, s. 52-53.
- 8 Se Torben Senn: "A/S Dansk Hattefabrik – Skodsborg". Søllerødrødbogen 2005, s. 64ff.
- 9 Jf. Niels Peter Stilling i Bo Bramsen (red.): "Strandvejen før og nu", bd. 1, 1995, s. 360.
- 10 Udvidelsen af Solgården kan følges i kommunens righoldige byggesagsarkiv: En bygmester Olsen fra Slagelse havde opkøbt nabogrundene på den gamle matrikel. I april 1936 blev en forlængelse af Solgården langs Strandvejen mod nord bestående af to bygninger med i alt 10 lejligheder iværksat. Arkitekterne A. Wittmaack og V. Hvalsøe, der på samme tid var i gang med projekteringen af Høje Skodsborgbebyggelsen, lagde navn til projektet, der var en videreførelse af Aage Rafns bygninger og da også uden forbehold udnyttede hans tegninger. Eneste forskel er, at forlængelsen er udstyret med egentlige balkoner modsat Rafns franske altaner. Året efter, marts 1937, fik endnu en markant arkitekt bygningsattest på en tredje lange bagved Rafns to nord-sydgående bygninger. Arkitekten på dette byggeri var Trørødborgeren Frederik Wagner. Wagner, der havde kontor på St. Kongensgade 14, havde tidligere udmærket sig med den smukke sociale bebyggelse "Buskehøj" og "Mariehøj" opført 1917-21. Jf. Niels Peter Stilling og Troels Jørn: "Billige boliger i Søllerød Kommune", 2. udg. 2004. Se også Jens Johansen: "Fra seks landsbyer til syv bydele. Bebyggelsens udvikling i Søllerød Kommune", 1988, s. 74.
- 11 Kraks "Vejviser for Søllerød Kommune" 1936, s. 115.
- 12 Vejviser 1940, s.121-122.
- 13 Ruth Andersen : "Der er en brønd som rinder...Erindringer fra det gamle Skodsborg". Søllerødbogen 1996, s. 114.
- 14 Niels Peter Stilling, 1995, s. 364-371.
- 15 Niels Peter Stilling: "Skodsborg – 4.136 meter mellem skov og strand", 2003, s.77.
- 16 Jf. Niels Peter Stilling, 1995, s. 351.

**Historisk-topografisk Selskab for Søllerødeggen
Rudersdal Museer**